

Piše: Igor Isailović

Pravo na privatnost

U eri žeđi za informacijama, senzacijama, aferama i maskimalne eksploatacije elektronskih komunikacija, pitanje privatnosti zauzima jako bitno mesto. Povrede privatnosti često prouzrokuju ozbiljnu štetu, kako u ličnom, tako i u poslovnom smislu. Sve je više softvera i sve je više ličnih podataka dostupno javnosti u meri u kojoj se ozbiljno ugrožavaju osnovna ljudska prava na privatnost.

U cilju zaštite osnovnih ljudskih prava, zakonodavni organ Republike Srbije doneo je 2008. godine Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, kojim su propisana pravila (prava i obaveze) svih onih koji se bave obradom ličnih podataka.

U cilju opšteg informisanja javnosti, u ovom broju će biti ukazano na prava pojedinaca u cilju zaštite svojih osnovnih prava.

Poslovi zaštite podataka o ličnosti povereni su Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

Zaštita podataka o ličnosti obezbeđuje se svakom fizičkom licu, bez obzira na državljanstvo i prebivalište, rasu, godine života, pol, jezik, veroispovest, političko i drugo uverenje, nacionalnu pripadnost, socijalno poreklo i status, imovinsko stanje, rođenje, obrazovanje, društveni položaj ili druga lična svojstva.

Podatak o ličnosti je definisan tako da se njime smatra svaka informacija koja se odnosi na fizičko lice, bez obzira na oblik u kome je izražena i na nosač informacije (papir, traka, film, elektronski mediji i sl.), po čijem nalogu, u čije ime, odnosno za čiji račun je informacija pohranjena, datum nastanka informacije, mesto pohranjivanja informacije, način saznavanja informacije (neposredno, putem slušanja, gledanja i sl, odnosno posredno, putem uvida u dokument u kojem je informacija sadržana i sl.), ili bez obzira na drugo svojstvo informacije (u daljem tekstu: podatak);

Svrha zakona jeste zaštita osnovnih ljudskih prava na privatnost, pa svaku odredbu treba tumačiti tako da se čuvaju podaci o ličnosti, te da razlika napravljena između političkih stranaka, političara i građana bude jasna.

Obrađa nije dozvoljena ako:

- 1) fizičko lice nije dalo pristanak za obradu, odnosno ako se obrada vrši bez zakonskog ovlašćenja;
- 2) se vrši u svrhu različitu od one za koju je određena, bez obzira da li se vrši na osnovu pristanka lica ili zakonskog ovlašćenja za obradu bez pristanka, osim ako se vrši u

Svrha zakona jeste zaštita osnovnih ljudskih prava na privatnost, pa svaku odredbu treba tumačiti tako da se čuvaju podaci o ličnosti, te da razlika napravljena između političkih stranaka, političara i građana bude jasna.

svrhu prikupljanja sredstava za humanitarne potrebe iz člana 12 tačka 2a) i člana 12a ovog zakona;

- 3) svrha obrade nije jasno određena, ako je izmenjena, nedozvoljena ili već ostvarena;
- 4) je lice na koje se podaci odnose određeno ili određivo i nakon što se ostvari svrha obrade;
- 5) je način obrade nedozvoljen;
- 6) je podatak koji se obrađuje nepotreban ili nepodesan za ostvarenje svrhe obrade;
- 7) su broj ili vrsta podataka koji se obrađuju nesrazmerni svrsi obrade;
- 8) je podatak neistinit i nepotpun, odnosno kada nije zasnovan na verodostojnom izvoru ili je zastareo.

Postupanje suprotno zakonu smatra se prekršajem za koji je predviđena kazna do 1.000.000 rsd.

Povreda odredaba ovog zakona takođe je inkriminisana Krivičnim zakonom Republike Srbije. Naime, odredbom iz člana 146 predviđeno je krivično delo Neovlašćenog prikupljanja ličnih podataka, a delo je opisano na sledeći način:

(1) Ko podatke o ličnosti koji se prikupljaju, obrađuju i koriste na osnovu zakona neovlašćeno pribavi, saopšti drugom ili upotrebi u svrhu za koju nisu namenjeni, biće

kažnjen novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana biće kažnjen i onaj ko protivno zakonu prikuplja podatke o ličnosti građana ili tako prikupljene podatke koristi.

(3) Ako delo iz stava 1 ovog člana učini službeno lice u vršenju službe, biće kažnjeno zatvorom do tri godine.

Imajući u vidu da povreda prava na privatnost može da prouzrokuje materijalnu i nematerijalnu štetu, lice čije je ljudsko pravo na privatnost povređeno ima pravo da pokrene parnični postupak za nadoknadu štete. ▢

Igor Isailović, advokat